

*Dikić N., Živanić S., Ostojić S.M., Mazić S., Dabetić M.
Asocijacija sportske medicine Srbije i Crne Gore (ASMSCG)*

MEĐUNARODNA AKTIVNOST ASOCIJACIJE SPORTSKE MEDICINE SRBIJE I CRNE GORE I 10. KONGRES EVROPSKOG KOLEDŽA SPORTSKIH NAUKA

Inernacionalna asocijacija sportske medicine osnovana od strane 50 sportskih lekara iz 11 zemalja za vreme Zimskih Olimpijskih igara u Sent Morisu februara 1928 je jedno od prvih strukovnih udruženja u istoriji medicine. Asocijacija je ubrzo prerasla u FIMS (Federation Internationale de Medicine du sport) koji danas ima preko 100.000 članova iz više od 130 nacionalnih asocijacija. Nakon proslave 75 godina postojanja lideri FIMS-a su 2004. godine u okviru Ambasadorske turneje posetili tri zemlje Evrope u kojima sportska medicina ima višegodišnju tradiciju- Poljsku, Slovačku i Srbiju i Crnu Goru. Na taj način su još jednom odali priznanje našoj zemlji koja je bila jedan od domaćina kongresa FIMS-a davne 1977. godine.

Sportska medicina u Srbiji i Crnoj Gori, može pohvaliti da ima skoro paralelnu istoriju sportske medicine sa svetskom. Samo dve godine posle osnivanja Internacionalne federacije sportske medicine u Beogradu je organizovana zdravstvena kontrola sportista i higijenska kontrola sportskih objekata, a 1936. godine osnovana je prva sportska ambulanta na Medicinskom fakultetu u Beogradu pod rukovodstvom Prof. dr. Vojislava Arnovljevića. Nakon II svetskog rata osnovano je Odeljenje za sportsku medicinu Srpskog lekarskog društva, a 1966. naša zemlja dobija prvog specijalistu, dr Miodraga Petrovića. Potom dolazi kongres FIMS-a koji je već spomenut, pa Balkanski kongres sportske medicine 1995. godine, kada je osnovano Udruženje za medicinu sporta Srbije (UMSS). Nakon nekoliko teških godina, 2002. godine, ponovnim izborom Prof. dr Slobodana Živanića za predsednika UMSS-a i uvođenja predsedničkog sistema UMSS dobija novu energiju, mlade lekare na čelu sa dr Sanjom Mazić, dr Nenadom Dikićem i svakako dr Sergejem Ostojićem, urednikom časopisa Sportska medicina. UMSS 2002. godine dobija organizaciju 10. kongresa Evropskog koledža sportskih nauka, 2003. organizuje Prvi srpski kongres medicine sporta i sportskih nauka internacionalnim učešćem, 2004. FIMS-ov simpozijum "Nauka u službi sporta" gde je kao kruna obnovljene aktivnosti Udruženja zvanično najavljen 10. kongres Evropskog koledža sportskih nauka koji će se održati u Beogradu od 13 do 16 jula 2005. godine

Sportska medicina istovremeno doživljava bum u Evropi. Tako 16 evropskih zemalja ima specijalizaciju sportske medicine: Bugarska, Hrvatska, Finska, Gruzija, Holandija, Italija, Letonija, Portugalija, Rumunija, Rusija, Srbija i Crna Gora, Slovačka, Španija, Turska, Makedonija i Ukrajina. Jedanaest Evropskih zemalja ima subspecijalizaciju među kojima su Jermenija, Austrija, Belgija, Nemačka, Monako i Poljska, dok neke upravo uvode specijalizaciju među kojima je i Engleska. Broj specijalista sportske medicine je različit, od neverovatnih 2000 u Italiji, odnosno 1200 u Rusiji, dok u Srbiji i Crnoj Gori ima oko 120 specijalista.

Naša sportska medicina nakon dugo godina pasivnog delovanja aktiviranjem Asocijacije sportske medicine Srbije i Crne Gore (ASMSCG) postaje ponovno redovni član FIMS-a, EFSMA-e (European Federation of Sports Medicine Associations) i ECSS-a (European College of Sport Science). Predstavnici ASMSCG su licencirani za Instruktoru kursa za klupskog lekara, Oficire za doping kontrolu, Provajdere osnovne životne potpore (BLS), više životne potpore (ALS) i primene automatske defibrilacije (AED defibrilacije).

Sve aktivnosti UMSS sprovode se u saradnji sa ASMSCG, a ovom prilikom ćemo pomenuti dve ključne aktivnosti UMSS-a:

- izdavačku delatnost
- rad na kontinuiranoj medicinskoj edukaciji i usavršavanju znanja članova i svih onih koji su u sportu zainteresovani za nauku i istraživanje.

Zahvaljujući bogatoj izdavačkoj aktivnosti objavljeno je nekoliko značajnih knjiga među kojima je prva- “Priučnik za Klupskog lekara” za koga je dobijen copyright od FIMS-a. Ova knjiga je bazirana na FIMS-ovom Team Physician Development Course (Osnovnom kursu za klupskog lekara) sa ciljem da pripremi lekara da odmah na terenu i pored njega ukaže pomoć povredjenom sportisti. Ovim Kursom i knjigom je oblast znanja klupskog lekara usmerena na razmevanje fiziologije fizičke aktivnosti i povreda i medicinskih stanja koja mogu da se jave kod sportista. Svako poglavlje je napisao ekspert FIMS-a iz date oblasti sa idejom da uz pomoć teksta i iznetih doktrinarnih stavova, kvalifikovani predavači mogu kvalitetno da obuču polaznike kursa širom sveta. Instruktori UMSS-a su upravo to iskoristili i dosada su uspešno održali dva kursa za klupske lekare: Kurs za klupske lekare u košarci za vreme Kupa SCG u decembru 2003. godine i Kurs za klupske lekare, aktivne članove Udruženja za medicinu sporta Srbije u oktobru 2004. godine. Predvači su bili naši najbolji stručnjaci u svojim oblastima sportske medicine: Prof. dr Slobodan Živanić, Prof. dr Dragan Radovanović, Prof. dr Miroljub Stanojković, Doc. dr Danica Grujičić, Doc. dr Aleksandar Lešić, Prof. dr Sergej Ostojić, dr Boba Suzić Todorović, dr Sanja Mazić i dr Nenad Dikić.

Posebno želimo da izdvojimo knjigu “Sporstkomedicinski pregled – metodologija i preporuke”, čiji je osnovni cilj da se ukaže na minimum sadržaja medicinskog pregleda koji je neophodno uradi pri svakom sportskomedicinskom pregledu. Iznete su i najvažnije preporuke koje govore kako postupiti u slučaju dijagnostikovanja određenih stanja i oboljenja kod sportista, tj. da li mogu da se bavi sportom i kojim. Predložene preporuke najznačajnijih svetskih asocijacija koje se bave sportskom medicinom ne predstavljaju stavove autora, već potrebu da se domaća sportska javnost upozna sa njima u integralnom obliku. Nesrazmera u obimu preporuka posledica je značaja koji pojedina stanja imaju za procenu takmičarske sposobnosti. Kada je reč o kardiološkim aspektima sposobnosti korišćene su preporuke Američkog koledža za sportsku medicinu i Američkog udruženja za srce (ACSM i AHA preporuke, Bethesda 1994). Za stanja i oboljenja drugih organskih sistema uzete su preporuke FIMS-a, Američke pedijatrijske akademije, Američkog koledža za sportsku medicinu, Australijskog udruženja za sportsku medicinu, upravo zbog nepostojanja uniformnog doktrinarnog pristupa u tretmanu stanja i oboljenja vrhunskih sportista kod nas. I ako autori prepoznaju manjkavosti pojedinih preporuka, svesni su činjenice da ne postoje nacionalni standardi pa zato smatraju da ih treba prihvatiti u integralnom obliku. Usled sve većeg prisustva žena na sportskim borilištima, posebna pažnja poklonjena je problemima ženske populacije koja učestvuje u fizičkim aktivnostima. Knjiga je radno promovisana na Workshopu namenjenom lekarima sportske medicine održanom u januaru 2005. godine. Istovremeno je dogovoreno da Workshop bude ponuđen svim sportskim savezima, svim sportskim klubovima, lekarskim ordinacijama i ambulantom sportske medicine pre svega klupskim doktorima, članovima medicinskih komisija klubova, kao i specijalistima sportske medicine kao jedinstven vid obuke za rad u sportu.

Druga knjiga, izdata pri kraju 2004. godine u okviru projekta pod pokroviteljstvom Uprave za sport je „Iznenadna srčana smrt u sportu”. Ideja te knjige je da prevenira iznenadnu srčanu smrt u sportu, i sve druge okolnosti koje do nje dovode. Smatramo da su ovoj zemlji potrebni standardi, propisi, kao i Zakon o sportu koji će pre svega štititi sportiste koji zbog svojih svakodnevnih aktivnosti idu po tankoj granici između zdravlja i bolesti. Verujemo da će probudeni interes mladih stručnjaka za sportsku nauku i medicinu i bitno promeniti stav društva prema zdravom načinu života čija je osnova dozirana i kontrolisana fizička aktivnost, te da kao i u drugim razvijenim zemljama sveta upravo to bude osnova za obnovu društva u celini. Zahvaljujući mladim kardiozima, a posebno našim profesorima, definisan je problem i opisana su stanja koja dovode do iznenadne srčane smrti u sportu, a takodje su predložna i

određena rešenja. Sigurni smo da ćemo na osnovu ove knjige koju prati kurs CPR (kardiopulmonalne reanimacije) i AED (automatski eksterni defibrilatori) defibrilacije, poput Kurasa za klupske lekare obučiti najveći mogući broj učesnika u sportu, klubskih lekara ali i trenera, kondicionih trenera, sudija, i svih onih koji su na i oko terena kako da reaguju u urgentnim situacijama. Već na prvom kursu u Novom Sadu, marta 2005. godine na Sajmu medicine, preko 50 učesnika, od toga 4 tima hitne pomoći, imalo je priliku da se uveri u značaj AED defibrilacije.

Pri spominjanju izdavačke delatnosti ne sme se zaboraviti ni časopis Sportska medicina koji izlazi kvartalno, isključivo kao internet bilten (od 2004. godine) a sadrži sve informacije o aktivnostima Udruženja, kao i o kongresima, projektima i svim ostalim pitanjima relevantnim za sportsku medicinu. Više na adresi <http://www.smas.org/casopis.html>.

Druga značajna aktivnost UMSS-a je rad na kontinuiranoj medicinskoj edukaciji i usavršavanju znanja članova. Prvi srpski kongres medicine sporta i sportskih nauka održan oktobra 2002. godine pred preko 250 učesnika bio je svojevrsna generalna proba za 10. Kongres ECSS-a. FIMS-ov simpozijum "Nauka u službi sporta" 2004. bio je potvrda ugleda koji naše Udruženje uživa kod najvećih autoriteta FIMS-a, pre svega predsednika Prof. dr Kai Ming Chana i Prof. dr Fabija Pigocija, verovatno najvećeg prijatelja naše sportske medicine.

Vrhunac internacionalne aktivnosti predstavlja organizacija 10. Kongresa Evropskog koledža sportskih nauka. Kandidatura UMSS-a je inicijalno podržana od pokojnog premijera, Dr Zorana Đinđića, a potom i od Vlade Srbije i diplomatije. Kongres organizuje Evropski koledž sportskih nauka (European College of Sport Science - www.ecss.de). ECSS je organizacija koja okuplja i edukuje stručnjake sportskih nauka i medicine sporta u Evropi. Kruna svih aktivnosti ECSS-a je godišnji Kongres. Do sada je održano devet kongresa. Domaćini su bili: Nica 1996. godine (450 učesnika), Kopenhagen (700), Mančester (744), Rim (1000), Jyvaskyla – Finska (950), Keln (1500), Atina (1200), Salzburg (1600) i Klermon Feran (1600). Na Kongresu u Beogradu se očekuje između 1500 i 2000 učesnika iz oko 70 zemalja koji će u našem gradu boraviti četiri dana. Kongres ima izuzetno značajni nagradni fond namenjen mladim autorima u iznosu od 30.000 EUR-a, a pod pokroviteljstvom Masterfoods.

Za kraj treba spomenuti da UMSS-a u svojim ordinacijama i laboratorijama sa kojima saraduje, testira poslednjih nekoliko godina košarkašku reprezentaciju Srbije i Crne Gore, veliki broj prvoligaških timova u fudbalu, košaraci, vaterpolu, biciklizmu, džudou, veslanju itd., kao i sve one koji žele da se rekreativno bave sportom i da pravilno doziraju svoju fizičku aktivnost. Mo-

gućnost da se uradi sve od osnovnog sportskomedicinskog pregleda do najzahtevnijih ultrazvučnih pregleda podignuta je na najviši nivo u saradnji sa najboljim svetskim proizvođačima medicinske opreme, Cosmedom, Tanitom i Ciclosportom. Redovna obuka istaknutih članova UMSS-a pruža garanciju "state of the art" pregleda i konsultacija.

ABSTRACT

One of the first medicine associations in history of medicine, Association International Medico-Sportive, has founded by 50 sports medicine doctors from 11 countries during Winter Olympic Games in Sent Moritz at February 1928, which changed the name to FIMS (Federation Internationale de Medicine du sport). Today FIMS has more then 100.000 sports physicians in more then 130 national member associations. In the same time sports medicine is bumming in Europe, 16 European countries have specialization of sports medicine and 11 of them have subspecialization. Many European countries have hundreds of sports medicine specialists, like Italy who has 2000.

There is more then 120 specialist of sports medicine in our country, which is respectable number in world statistics. After many years SMASM is again member of FIMS, EFSMA and ECSS. Representatives of SMASM are licensed for Team Physician Instructors, Doping Control Officers, Providers of BLS, ALS and AED.

Due to SMASM activity copyright for Team Physician Manual is awarded. Crown of International activity is hosting of 10th ECSS Congress. The previous nine congresses has organized in Nice 1996 (450 participants), Copenhagen (700), Manchester (744), Rome (1000), Jyvaskyla – Finland (950), Cologne (1500), Athens (1200), Salzburg (1600) and Clermont Ferrand (1600). It is expected between 1500-2000 participants from 70 countries in Belgrade.

International activity of SMASM has return Serbia and Montenegro on sports map of the world just in three years.